

Hoofdstuk	1	Inleiding	Controle			
Datum	1/3/2022		Uitgever DALI Support			
Versie	3		Eigenaar Marcel de Lijster			
Objecten en eisen			Hardheid	ronverwijzin	Bijlage	Thema
Stedenbouwkundig niveau						
Categorie	Onderwerp	Beleidseisen (en evt gebruikerseisen)	Hardheid	Bronverwijz	Bijlage	Thema
Gemeenten Hillegom, Lisse en Teylingen - Alle gebieden	Inleiding - Voorwoord	Deze Leidraad Inrichting Openbare Ruimte (LIOR) dient als programma van eisen voor o.a. ontwikkelaars, projectleiders, landschapsarchitecten en (civiel) technici, zowel intern als extern. Ontwikkelaars en ontwerpers kunnen hiermee de openbare ruimte zodanig vormgeven dat de gerealiseerde kwaliteit ook op termijn, tijdens de beheerfase, in stand kan worden gehouden. De LIOR is tevens een geschikt middel voor een goede communicatie tussen de bestuurders, aannemers en de beheerders. Naast technische en ruimtelijke eisen voor een ontwerp, worden ook de processen inzichtelijk gemaakt om de rol van het LIOR tijdens het planproces te verduidelijken. Zowel de ontwerper als de beheerder heeft met dit document een instrument om zijn eisen en wensen te omschrijven en onderbouwen. Het Handboek ondersteunt hiermee het proces van beheerbewust ontwerpen en ontwerpbeewust beheren (BeBoB). De LIOR legt de minimale kwaliteit van de openbare ruimte vast. Er is ruimte voor vernieuwende inrichting of een hoger kwaliteitsniveau. De consequenties voor het gebruik en beheer zullen dan inzichtelijk moeten worden gemaakt. De beslissingsbevoegdheid voor afwijkingen op vastgesteld beleid ligt bij het college van B&W. Overige afwijkingen binnen de LIOR worden vastgesteld door de projectleider van het betreffende project.	B			
	Inleiding - Doelstelling	Werkorganisatie HLT Samen beoogt met deze LIOR dat het kader voor het inrichten van de openbare ruimte van de gemeenten Hillegom, Lisse en Teylingen zoveel mogelijk geharmoniseerd is. Waar gemeentelijk beleid of zienswijzen dit nodig maken, is sprake van een gemeentespecifiek kader. In deze LIOR is de behaalde harmonisatie middels de filters 'gemeente', 'woonkern' en 'gebiedssoort' aangegeven. Het doel van deze LIOR is het realiseren van eenduidigheid en samenhang in uitstraling, inrichting en materiaalgebruik in de openbare ruimte volgens de kwaliteitskaders van de gemeenten Hillegom, Lisse en Teylingen. De LIOR geeft voor een herinrichtings- of ontwerpogave alle relevante eisen en wensen vanuit de drie gemeenten weer ten aanzien van de openbare buitenruimte. De leidraad biedt een gemeenschappelijk, integraal kader voor iedereen die zich bezighoudt met ontwikkeling, (her)inrichting en beheer en draagt bij aan een goede samenwerking en onderlinge afstemming.	B			
	Inleiding - Status LIOR	De LIOR is als principe en standaard voor de inrichting van de openbare ruimte van de gemeenten Hillegom, Lisse en Teylingen vastgesteld door de colleges van B&W van de drie gemeenten. De inhoud van de LIOR wordt jaarlijks geactualiseerd en vervolgens door het betreffende college van B&W vastgesteld.	B			
	Inleiding - Gebruik	De LIOR is gebaseerd op gemeentelijk vastgesteld beleid en bestaande wetgeving, beleid, normen en richtlijnen (zie bijlagen en brondocumenten). De LIOR is een leidraad die de communicatie vergemakkelijkt en verduidelijkt met externe partijen (projectontwikkelaars, ingenieurs- en adviesbureaus, aannemers) en interne partijen (nieuwe collega's, andere afdelingen etc.). De LIOR wordt opgelegd aan partijen die namens of in samenwerking met de gemeenten invulling geven aan de inrichting van de openbare ruimte in de gemeenten Hillegom, Lisse en Teylingen. Per project worden de inrichtingseisen, bestaande uit de relevante eisen uit de LIOR en de goedgekeurde afwijkingen daarop, vastgelegd in een projectspecifiek programma van eisen.	B			

Stedenbouwkundig niveau						
Categorie	Onderwerp	Beleidseisen (en evt gebruikerseisen)	Hardheid	Bronverwijz	Bijlage	Thema
	Inleiding - Procedure bij afwijkingen	Het kan voorkomen dat de ambitie voor de openbare ruimte voor een project afwijkt van de in de LIOR opgenomen eisen en richtlijnen. Om deze ambitie te realiseren is het mogelijk om af te wijken van de richtlijnen en aanbevelingen uit de LIOR. In dat geval zullen de consequenties voor aanleg, beheer en onderhoud vooraf in beeld moeten worden gebracht. Men kan van de LIOR afwijken mits is voldaan aan de volgende voorwaarden: - De aanvrager zal de afwijking goed moeten motiveren. - De oplossing zal aan de minimale kwaliteitseis uit de LIOR moeten voldoen. - De aanvrager zal de beheertechnische en financiële consequenties aangaande de aanleg en het toekomstige beheer moeten onderbouwen. De afwijking heeft instemming van de projectleider, danwel college van B&W nodig na voorafgaand integraal advies van de projectverantwoordelijke van het team Buitenruimte en deeladvies van de assetbeheerder van het team Buitenruimte.	B			
	Inleiding - Actualisering LIOR	De LIOR is een levend product. Wijzigingen in beleid, wet- en regelgeving, maar ook bijvoorbeeld een projectevaluatie of praktijkervaring met materialen of (verhardings)constructies kunnen onder andere aanleiding zijn om aanpassingen in de LIOR door te voeren. Dat dit ook zorgvuldig gebeurt, is erg belangrijk omdat anders bijvoorbeeld verouderde eisen van toepassing worden verklaard of een materiaal of een ontwerp waarmee slechte ervaringen zijn opgedaan opnieuw wordt voorgeschreven in een bestek. Om die reden kent elk hoofdstuk een "eigenaar". Deze eigenaar is een specialist op het gebied van het betreffende hoofdstuk en is er verantwoordelijk voor dat het hoofdstuk actueel blijft. Dit geldt niet alleen voor de eisen die zijn vermeld, maar ook voor de verwijzing naar de bijlagen en brondocumenten, het soort eis (wet, besluit, norm, richtlijn) etc. Het is zaak om verbeteringen goed te registreren en, inclusief motivering, door te geven aan de eigenaar. Gebruikers van de LIOR kunnen bijdragen aan de ontwikkeling hiervan door voorstellen voor aanpassingen en ontwikkelingen door middel van de berichtenfunctie in DALI (zie knop 'Acties') of via een rechtstreekse e-mail door te geven aan de eigenaar van het hoofdstuk. De assetbeheerder LIOR is eindverantwoordelijke voor de periodieke actualisatie en verzorgt vaststelling van de LIOR.	B			

Inleiding
Bijlage
Numme Omschrijving
Bronverwijzingen
Numme Omschrijving

Inleiding	
Thema's	
Afkorting	Omschrijving